

VZPOREDNICE MED SLOVENSKO IN HRVAŠKO ETNOLOGIJO

Jubilejne desete Vzorednice so v organizaciji Hrvaškega etnološkega društva potekale med 29. majem in 1. junijem 2008 v Varaždinu. Umestitev strokovnega srečanja slovenskih in hrvaških etnologov in kulturnih antropologov v Varaždin se je izkazala kot zelo posrečena, ne le, ker smo se po šestindvajsetih letih vrnili v kraj, kjer je potekalo drugo tovrstno srečanje, pač pa predvsem zato, ker nas je kraj prevzel s svojim urejenim izgledom in skrbjo za kakovostno urejanje mestnega središča, ki je lahko zgled marsikateremu slovenskemu historičnemu jedru.

V dogajanje letošnjih Vzorednic nas je uvedla okrogla miza s prispevki, katere temeljni namen je bila seznanitev z možnostmi priprave in prijave mednarodnih projektov – na tem mestu je treba poudariti predstavitev programa Kultura 2000, ki omogoča sodelovanje obeh društev. Seznanili smo se tudi z uspešnimi izvedbami mednarodnih in čezmejnih projektov, v katere so bili (ali so še) vključeni tudi etnologi z ene ali druge strani meje. Ker se v Slovenskem etnološkem društvu kažejo težave s pokrivanjem vedno višjih stroškov obsežnega delovanja, je bila tematika še kako zanimiva.

Po protokolarnem uvodu se je v petek, 30. maja, začelo plenarno zasedanje. S prvim tematskim sklopom, v katerem smo v dveh delih poslušali šest predstavitev; od teoretičnih, v katerih so bili predstavljeni vloga in pomeni dediščine, do vključevanja dediščine in etnologov v različne projekte na lokalni ravni ter vloge dediščine pri kreiranju turističnih produktov. Veliko pozornosti je bila deležna predstavitev digitalizacije zbirke Oddelka za etnologijo in kulturno antropologije Filozofske fakultete Univerze v Zagrebu, še zlasti v luči etičnega pristopa k sekundarnemu izboru gradiva.

Osrednji tematski sklop posveta je bil, vsaj po odzivu kolegov sodeč, Pogled čez mejo, v katerega nas je uvedel Tomislav Pletenac s svojim teoretičnim prispevkom. Velike pozornosti v razpravi je bila deležna tudi predstavitev problematike etičnosti pristopov v humanističnih raziskavah, prvi dan pa je zaokrožila filmska projekcija z dvema filmoma, povezanimi s slovensko zahodno mejo. Prvi z naslovom Mesto na travniku predstavlja mejo med dvema mestoma, ki je globoko zarezala tako v teritorialnem, še bolj pa v socialnem smislu. Drugi, Srce onkraj meje, pa se ukvarja s fenomenom padca meje ob širitvi schengenskega območja. Meja kot element povezovanja ali ločevanja je bila prisotna tudi v sobotnih predavanjih, ki so nas seznanili tako s širšim panonskim prostorom kot tudi z dediščino na eni in drugi strani mejne reke Sotle. V tem delu velja opozoriti na prispevek dr. Mojce Ravnik, ki je s predavitvijo raziskave Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU v doline Idrije in njenih bregov v Sloveniji in Italiji poudarila vpliv meje na obmejne regije – Sobotni popoldanski del programa pa je razkrival problematiko žensk in meje – teme, ki je bila kot rdeča nit medsebojnih

srečanj predlagana ob srečanju na Kozjanskem. Predstavitve so nudile vpogled v različne oblike delovanja žensk znotraj posameznih časovnih, socialnih in prostorskih, pa tudi poklicnih okvirov.

Posvet smo končali s strokovno ekskurzijo, ki je najbolj vztrajne popeljala na kulturološko in kulinarčno popotovanje po izbranih točkah Međimurja.

Koncept posveta z možnostjo diskusije po vsakem predavanju in vsakem sklopu je dajal obilo možnosti za osvetlitev razmišljanj vseh sodelujočih, zato je bilo sklepno dejanje Vzorednic posvečeno predvsem razmisleku o načinu nadaljnega dela in oblikovanja programa srečanj v prihodnjih letih. Obstoječi koncept se namreč v sedanji dinamiki delovanja obeh društev mogoče kaže kot malce tog, še zlasti, ker se nanj slabo odzivajo kolegi iz regionalnih ustanov. Ocenjujemo, da enajst referentov v osrednjem programu posveta ter tri aktivne udeleženke okrogle mize potrjujejo dobro usidranost Vzorednic tako v Slovenskem etnološkem društvu kot tudi med slovenskimi etnologi. V okviru programskega odbora se je sicer že pred posvetom oblikovala ideja, da bi bilo mogoče smiselno razmišljati tudi o pripravi in izvedbi skupnega projektne dela v obeh prostorih, ki bi ga koordinirali društvi v sodelovanju z regionalnimi ustanovami, rezultati pa bi bili predstavljeni na vsakokratnih Vzorednicah. Tovrstni projekti pa bi lahko postali tudi izhodišče za odzivanje na različne projektne razpise. Prav zaradi razmišljanja o nadaljnjem poteku Vzorednic smo za mnenje prosili tudi prof. dr. Slavka Kremenška, udeleženca vseh dosedanjih Vzorednic; njegov prispevek sledi v nadaljevanju.

* Helena Rožman, prof. zgod. in univ. dipl. etnol., višja kustodinja, Galerija Božidar Jakac, 8311 Kostanjevica, Grajska 45, E-naslov: helena.rozman@guest.arnes.si